

Naročnina listu: --

Celo leto . . . K 12—
 Pol leta . . . " 6—
 Četrť leta . . . " 3—
 Mesečno . . . " 1:20
 Zunaj Avstrije: ----
 Celo leto . . . " 15—
 Posamezne številke
 -- 16 vinarjev. --

STRAŽA

Inserat ali oznanila
 se računajo po 18 vin.
 od 6redne petitvrste: pri
 večkratnih oznanilih velik
 --- popust. ---
 „Straža“ izhaja v pon-
 deljek in petek popoldne.
 Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravnništvo: Maribor
 Koroška ulica. 5. Telefon št. 113.

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Z uredništvom se more govoriti
 vsak dan od 11.—12. ure popoldne.

Stotnik, ki je ukazal ustreliti vojaka — oproščen.

(Poročilo iz sodne dvorane.)

V sredo, dne 14. avgusta t. l., se je vršila pred graškim armadnim divizijskim sodiščem kazenska obravnava zaradi umora proti aktivnemu stotniku 87. pešpolka Maksimilijanu Wolfgang, ker je zapovedal kratkoma ustreliti večkrat odlikovanega desetnika imenovanega pešpolka Tušaka, ki je bil oženjen in oče več otrok. Desetnik Tušak je bil ustreljen radi tega, ker se ni hotel pokoriti povelju četovodje Erhatiča, ki je bil njegov tovariš in prijatelj še predno sta bila upoklicana v vojsko. Ko je pozneje nek častnik izročil desetniku Tušaku isto povelje, kakor poprej četovodja Erhatič, se Tušak ni prav nič branil izvršiti mu naročeno nalogo ter iti na patroljo, toda to povelje častnikovo je bilo za Tušaka že prepozno — kajti stotnik Wolfgang je zapovedal kljub prošnjam in protestom vseh drugih častnikov, da mora biti Tušak ustreljen.

Vojskemu sodišču, pred katerim se je zagovarjal stotnik Wolfgang, je predsedoval polkovnik Kappellus, kot prisednika pa major-avditor dr. Oberhauser, nadporočnik dr. Scheffernegger in kot zagovornik nadporočnik-avditor dr. Cless.

Obtožba

proti stotniku Wolfgangu se glasi sledeče: Dne 28. julija 1917 je prejel četovodja Erhatič, poveljnik nasakovalnega voja štev. 4 imenovanega pešpolka, ki se je takrat nahajal na ozemlju Colbriconna, od stotnika Wolfganga povelje, da mora iti zvečer, ko se bo stemnilo, na patroljo na ozemlje Ceremana. Namen te patrolje, ki se je, sodeč po danih razmerah, zdel obetajoče malo uspeha, je bil, da ujame nekaj sovražnih vojakov, od katerih se bi naj izvedelo, je-li prihajajo sovražne čete na soško fronto in kako daleč da so izgotovljene sovražne mine. Ta patrolja bi naj sestojala iz četovodje Erhatiča, še enega podčastnika, in iz štirih mož, katere bi naj določil Erhatič. Nadaljna tožadevna povelja bi naj dobila patrolja od poročnika Tureka. Na Erhatičev predlog je določil poročnik Turek desetnika Tušaka kot drugega podčastnika za patroljo. Se istega dne popoldne je v zasebnem pogovoru naznanil četovodja Erhatič desetniku Tušaku, ki je bil njegov rojak in osebni prijatelj še predno sta bila upoklicana v vojaško službo, da ga je poročnik Turek določil za patroljo. Tušak je rekel nato Erhatiču: „Veš ti kaj, povedi gosp. poročniku Tureku, da ne grem s patroljo.“ Glasom izpovedi prič, ki so izpovedale po prisegi, pa te izjave Tušakove ni bilo smatrati za resno. Ko je to povedal četovodja Erhatič poročniku Tureku, je poslednji poklical Tušaka službeno na zagovor, poročnik Meister, ki je šel slučajno mimo, je rekel proti Tušaku: „Fei, taka osrana patrolja“, nakar je Tušak odgovoril: „Vsrana patrolja lahko reče vsak, a z njo iti!“

Te Tušakove besede so dale poročniku Tureku povod, da je poklical Tušaka pred bataljonskega poveljnika stotnika Wolfganga. Tušak je stotniku Wolfgangu priznal takoj, da je izustil imenovane besede. Stotnik Wolfgang se je pa takoj odločil, da mora biti desetnik Tušak takoj ustreljen, je izvršil sam vse potrebno ter prisostvoval smrtni kazni.

Ko so peljali Tušaka z zavezanimi očmi pred moštvo, sta poročnika Turek in Meister prosila stotnika Wolfganga, naj vsaj napravi s Tušakom zapisnik, predno se ga usmrti. Prošnjo je pa Wolfgang odbil kratkoma z besedami: „Službeno pravilo ne pozna nobenega zapisnika, ampak samo smrt z ustrelitvijo.“

Edino, kar je storil stotnik Wolfgang, je bilo, ker je telefonično vprašal nadporočnika Scheidenbauerja, kakšnega zadržanja je Tušak. Ko je nadporočnik Scheidenbauer naznanil Wolfgangu, da je desetnik Tušak „nekoliko socialističen“, je pa bila Tušakova usoda zapečatená, kajti stotnik Wolfgang je, čeprav je Tušak z povzdignjenima rokama trikrat zaklical „Gospod stotnik!“ in je očividno hotel še nekaj povedati, komandiral salvo. S krvjo oblit se je Tušak zgrudil na tla ter dve uri pozneje umrl.

Utiš usmrtitve.

Utiš, katerega je napravila na vse navzoče častnike in moštvo usmrtitev tega dvakrat radi hrabro odlikovanega podčastnika, ki je bil skozi 26 mesecev na fronti in bil oženjen ter imel otroke, je bil skrajno mučen, vse je prevevalo odkritosrčno žalovanje za stotnikovo žrtev.

Zvečer je šel četovodja Erhatič na zapovedano patroljo, pri čemer se je dogladlo, da je tamkaj že več mesecev bilo sploh vse mirno ter da tudi ni bilo ujetih nobenih sovražnih vojakov.

Obtožba slika nadalje težke posledice usmrtitve desetnika Tušaka, ki je bil oženjen in oče več otrok, ter naglašá zle posledice te usmrtitve za vojaško disciplino.

Obtoženčev zagovor.

Obtoženi stotnik Wolfgang se je zagovarjal, češ da je imel pravico ustreliti Tušaka, ker je odpravljalec kazni privezovanja, kar je po njegovem mnenju obzaložanje vredno in ker nima on (Wolfgang) nobenega znanja v pravični vojaških sodišča na fronti, vsled česar je on kazni sam izvršil. Obtoženčeve slike o dogodku preveva velika častihlepnost. On izjavlja, da je prišel nekako tri mesece pred imenovanim dogodkom na dotično ozemlje, vsled česar mu še ni bilo znano. Položaj slika kot zelo kritičen. Brigadno poveljstvo mu je reklo, da zavziva popolno zaupanje ter da mu je znano, koga so imenovali na to ogroževano postojanko Colbriconna. Služba za moštvo je bila zelo naporna, kajti imelo je samo po šest ur počitka. Disciplina je nazadovala, tako n. pr. je nekoč zaspala straža. Takrat je on še prizanesel straži, čeprav bi jo smel takoj ustreliti. To mora on — Wolfgang — izpovedati vsled tega, ker se ga slika kot krutega. Še le v slučaju Tušaka mu je velevala vest in dolžnost, da ga ustrelji. Sicer pa zaukazani pohod patrolje ni bil težak in nevaren, nasprotno — bi je lahko izvedljiv in ne nevaren. Trditve, da je rekel on sam, češ, tudi v Srbiji je velel ustreliti ljudi, ni resnična, to je zaslišajoči avditor gotovo napako razumel. Četudi on obzaložuje, da je moralo pač priti do usmrtitve Tušaka, se nahaša še slej kot prej na stališču, da je pravica na njegovi strani, kajti on bil vselej mož čutenja. Poročnik Meister je sicer izpovedal, da je on (Wolfgang) bil žrtev svojega lastnega temperamenta, toda temu nasprotno mora on odgovoriti, da je ta častnik zelo mlad in neizkušen človek, kateremu so še celo morali nekoč odvzeti poveljstvo. Temu gospodu da on odreka vsako zmožnost za presojevanje.

Zoper tak način zagovarjanja je ugovarjal vojaški pravdnik, kajti obtoženec nima pravice polemizirati na tak način s pričami. Ko je stopil pred njega desetnik Tušak, ga je vprašal, je-li je vse res, kar se ga obdolžuje. Ko je Tušak v drznem tonu odgovoril: „Da!“ je bila ta Tušakova izpoved meročajna za obtoženca, da ga je velel ustreliti ter ga je prepričala, da se ne moti. Po službenem pravilu mu ni bilo treba napraviti zapisnika.

Vodja razprave major dr. Oberhauser: Na kakšen službeni pravilnik se sklicujete?

Obtoženec: Na kazenski zakon.

Vodja razprave: Je-li takrat obstojala kakšna trenutna nevarnost?

Obtoženec: Da, ne samo za trenotek, ampak sploh.

Vodja razprave: V čem pa je obstojala taka nevarnost?

Obtoženec: Ker je Tušak rekel, da ne gre na patroljo in jo je imenoval „osrana patrolja“, kajti ta Tušakova izjava je utegnila vzbuditi pri moštvi nevarno. (Saj je vendar ni nihče slišal!)

Vodja razprave: Nevarnost torej ni bila v tačnem, ampak v moralnem položaju?

Obtoženec: Tudi glede taktičnega položaja.

Vodja razprave: Obtoženec pravi, da v trenotku, ko je odrekel Tušak pokorščino, ni bilo nobene trenutne nevarnosti. Vi torej napram Tušaku zanikujete namen ga usmrtiti?

Obtoženec: Ne, tega ne zanikujem. Bil sem si popolnoma svest, kar sem storil, da se poslužujem kazenske pravice, ki mi je šla. Ako se častnik v tistem trenutku ne posluži te pravice, potem ne vem, zakaj ima pri sebi še kak samokres ali sabljó!

Predsednik: Ali ste bili podrejeni brigadnemu poveljstvu?

Obtoženec: Da, nekemu odseku brigadnega poveljstva.

Predsednik: Ali ste bili telegrafno v zvezi z njim?

Obtoženec: Da.

Predsednik: Ali bi torej ne bili mogli vprašati brigadnega poveljstva, predno ste usmrtili desetnika Tušaka?

Obtoženec: To bi bil sicer lahko storil, toda poslušal sem se le svoje pravice.

Izpovedbe prič.

Nadporočnik Turek, inženir iz Prage, je izpovedal, da je izročil četovodji Erhatiču ob 10. uri do-

popoldne povelje, da mora priti z desetinikom Tušakom in še z enim podčastnikom do kaurite barake, kjer bo dobil navodila za ponočno patroljo ob 9. uri popoldne. Prišel je samo Erhatič, ki mu je naznanil, da Tušak ni imel veselja iti z njim. Nato je poslal po Tušaka in ga vprašal, je-li res, da ni hotel iti z Erhatičem, nakar je Tušak odgovoril: „Da!“ On (Turek) je nato opozoril Tušaka na posledice, slučajno je pa prišel mimo poročnik Meister in takrat so padle že poprej razedene besede. Tušakov drzni odgovor je bil vzrok, da je moral Tušak pred stotnika Wolfganga.

Stotnik Wolfgang je takoj rekel, da bo zapovedal Tušaka ustreliti. On (Turek) je odgovoril stotniku, da je bil pogovor med Erhatičem in Tušakom pogovor dveh dobrih prijateljev in tu ni vse v redu. Isto je Wolfgangu rekel tudi poročnik Meister, toda stotnik Wolfgang je kratkoma izjavil, da bo zapovedal Tušaka ustreliti ter da bo sam vse potrebno uveljavil. Wolfgang je sam določil prostor in vojske, ki bi naj Tušaka ustrelili.

Njemu (Tureku) kakor tudi vsem drugim častnikom je bilo zelo mučno. Častniki so njega (Tureka) kot najstarejšega določili, da gre prositi Wolfganga za pomilostenje Tušakovo. Prosil je stotnika, da saj napravi zapisnik s Tušakom in je govoril tudi tako, kakor da bi prosil za Tušaka. Toda Wolfgang mu je rekel: „Ne, gospod poročnik, hvala!“

Vodja razprave: Kakšen utis je napravila na usmrtitev?

Nadporočnik Turek: Ako se moram spominjati na to žalostno dogodbo, sem vselej ganjen. Nahajam se že dolgo na fronti, toda videl sem kaj takega takrat prvič. Bi sem mnenja, da bo stotnik ta dogodek naznanil poveljstvu, da se uvede redno kazensko postopanje.

Vodja razprave: Je-li bila takrat zrahljana disciplina?

Priča: Vem samo, da ni bila vedno v redu, — kajti nekoč je straža zaspala.

Vojaški pravdnik: Ali ste, gospod nadporočnik, desetniku Tušaku pri kamniti baraki povelje ponovili?

Priča: Da.

Vodja razprave: Kaj je rekel nato Tušak?

Priča: „Da, že grem.“

Vojaški pravdnik: Ali je stotnik osebno ponovil Tušaku povelje?

Priča: Ne.

Tovariševo „povelje.“

Priča četovodja Erhatič opisuje označeno zavezo.

Vodja razprave: Ali ste smatrali Tušakovo obotavljanje za resno in ali ste bili mnenja, da res neče iti na patroljo?

Priča: Ne, nisem bil tega prepričanja, kajti Tušak je še tudi rekel nadporočniku Tureku, da bo že šel.

Vodja razprave: Ali je bilo to naznanjeno stotniku?

Priča: Tega ne vem.

Vodja razprave: Ali ste zapovedali Tušaku v zapovedujočem tonu?

Priča: Ne, ampak kot tovarišu, toda na poročnikovo povelje.

Zagovornik: Ali ste Tušaka še enkrat pozivali in sicer takrat, ko ste šli po navodila za patroljo?

Priča: Ne, rekel sem samo: Sedaj grem. Tušak ni prav nič rekel in je še nadalje ležal. (Morda je spal!)

Za svarilo in vzgled.

V poročilu na brigadno poveljstvo je poročal stotnik Wolfgang, da je zaukazal Tušaka ustreliti za svarilni vzgled za vsakega.

Izpovedbe prič ugodne za Tušaka.

Vse nadaljne priče kot poročniki Scheidenbauer, Meister, Weitzer in Keller so izpovedali slično, kakor Turek in sicer ugodno za Tušaka, ki je bil hraber in dvakrat odlikovan podčastnik. Poročnik Weitzer je izpovedal, da so se vsi dogodki odigrali naravnost po bliskov in da je stotnik Wolfgang z mrzlitno naglico zaukazal ustreliti Tušaka.

Po sklepu razprave je rekel obtoženec, da ne apeluje na milost, ampak na pravičnost.

Vojaški pravdnik je izjavil, da se strinja z obtoženčevim apelom na pravičnost, toda opozarjati pa mora, da gre v tem slučaju za navadno hudodelstvo, kajti umor je zločin in tega se naj drži sodni dvor.

Zai, da ima čestokrat moč prednost pred pravico, toda pravosodstvo mora skrbeti za to, da se sila in moč enakrati pravici. Obtoženec se silno moti, če je mogoče mnenja, da sme koga enostavno umoriti, če ima pravico k temu. Desetnik Tušak ni odrekel pokorščine stotniku anjak Tušakova nepokorščina mu je bila samo naznanjena. Obtoženec je smatral vsako temeljito preiskanje te zadeve kot odveč, kajti sicer bi bil lahko izvedel, da je imel Tušak do 9. ure zvečer časa dovolj, da ustreže povelju iti na patrolo in bi bil tudi gotovo šel, kakor se je izjavil napravar Turcu. Pravo povelje za Turca to bilo to le ono, katerega je slišal iz ust poročnika. Turcu, ne pa ono, katero mu je v tovariškem pogovoru naznanil četovodja Erhartič. Ko je prišel Tušak k stotniku, se ni branil ustreči povelju, kajti stotnik ga tudi ni pozival k temu. Obtoženec ni ponovil svojega povelja, marveč je zapovedal Tušaka enostavno ustreliti. Vrh tega je še pa izšla od vrhovnega armadnega poveljstva na redbo, katere razločno prepoveduje usmrnitev, ne da bi se vršila poprej kaka razprava. Obtoženec se tudi ni nič oziral na prošnje častnikov. Stotnikovo postopanje ima vse znake navadnega zločinstva.

Razsodba.

Po posvetovanju vojaškega sodišča, ki je trajalo tri četrt ure, je vodja razprave razglasil, da je obtoženec oproščen vsake krivde, ker se je poslužil le samo pravice, ki mu je šla in ker ni kršil predpisov vojnega prava v sili.

Proti tej neumljivi razsodbi je vložil vojaški pravnik ničnostno pritožbo.

Škandal!

Ptuj, 15. avg. 1918.

V sredo, dne 14. avgusta, se je od tukaj peljalo večje število romarjev z vlakom ob 11. uri v Maribor. Romariji in romarice, ki so imele vozne listke za II. razred, so se tudi vsedle v vozove II. razreda. Neka nemška babura se je proti temu pritožila, dasiravno je imela še dovolj prostora in takoj je bilo izdano povelje: „Romarice vuni!“ Dasiravno so romarice pošteno plačale vožnjo v II. razredu in so se tudi pred konduktierjem izkazale z voznimi listki, vendar jih je izganjal sprevodnik naravnost po prostaško iz vozov. Suval jih je, psoval, rentail, klet in postal z njimi tako, da se je vsem studilo. Ko niso marale vse romarice takoj ubogati oblastnega gospoda sprevodnika in so ugovarjale proti takemu ostudnemu postopanju, je prišel še trebušati „gospod revizor“, ki pa je znal dobro slovensko govoriti in je na ljubo nemčurkim baburam pomagal s silo tirati ženske iz vozov. Ker se nekatere bolj odločne še vedno niso marale udati, je prišel sprevodnik z vojakom, kateri je po vojaško, s puško in nasajenim bajonetom na rami, suval in tiral romarice iz vozov.

Ko so konečno vendar iztirali Slovenke iz vozov, so se prešerno vsedle Nemke in nemčurke ter Madžarke v vozove II. razreda, Slovenke pa so stlačili v vozove III. razreda in na stopnice. To je pač res škandal, ki nima nobene primerice. Kot popolnoma nepristranski opazovalec sem bil priča vsega dogodka. Studilo se mi je postopanje nemčurk in Madžark, še bolj pa se mi je studilo surovo postopanje konduktierja, revizorja in vojaka. Tako postopajo meščanke in uradniki ter železniški uslužbeni proti slovenskemu kmetškemu ljudstvu, ki prideluje kruh in druga živila za vse sloje, tudi za tiste, ki gonijo naše ljudi iz železniških vozov.

Vprašamo g. načelnika železniške postaje v Ptuj, kdo je dal povelje sprevodniku, revizorju in vojaku, da so s silo tirali romarice iz II. razreda, dasiravno so imele vozne listke za II. razred? Kako hočete zagovarjati tako postopanje? Kdo bo dal zadoščenje našim ljudem za grdo in ostudno psovanje? In kaj pravi k temu vojaško poveljstvo v Ptuj? Ali ima vojak pravico na konduktierjevo povelje s silo in s puškinim kopitom tirati poštene in mirne ljudi iz železniških vozov in sicer samo radi tega, da se na pravi prostor za prešerno mestno gospodo? Ko Vam kmetjski ljudje pridelujejo kruh, so Vam dobri, a sicer postopate z njimi kot s kakimi sužnji. Zapomnite si, da ne bo več dolgo tako!

Dostavek uradništva: O škandalu v Ptuj smo dobili več poročil, ki vsa dokazujejo o surovem postopanju z našimi ljudmi. Pozivamo dotične romarje in romarice, ki so imele karto II. razreda, a so jih konduktier, revizor ali vojak s silo tirali iz vozov, da nam takoj ekspresno pošljejo svoj naslov in opišejo vse natanko kako je bilo. Napišite posebno še one besede, ki sta jih rabila sprevodnik in revizor! Poskrbeli bomo, da bodo ljudje, ki sramotijo in psujejo ter suvajo pošteno kmetjsko ljudstvo, eksemplarno kaznovani.

Dve „hrbtenici“.

Eden piska, drugi skače, tretji nosi zadnje hlače. To je znamenje našega časa. Človek res ne ve, kaj da je dandanes resnica in kaj da naj bi poiril. V državnem zboru smo slišali od poklicane strani, da je kriza v prehrani prestana in da se ne — vrne več. O zunanji telesni preskrbi pa menja poročilo še ni sestavljeno in bo oddano morda še le ob pustnem času na pošto. Do tistega časa bodo pač morale vzdržati — zadnje hlače. Čuli smo tudi v državnem zboru poročilo, da bo — ali je — prevzela ogrska vlada vso preskrbo naše hrabre armade. Ta muzikalna virtuoznost napravila je na nas poslušalce dober utis. Toda že dne 7. t. m. smo čitali sledeče časniško poročilo:

„Ogrska žetev je letos mnogo slabša, kakor je bila pred vojno. Letosnji pridelek pšenice se ceni na 28 milijonov meterskih stotov, normalno 45; rži na 9,5 proti 16 in ječmena na 3,5 proti 7 milijonov met. stotov, torej skoraj na 41 proti 68 milijonov meterskih stotov pred vojno. Upa pa se, da bo koruzna žetev bolj obilna, kakor normalna, tako da bo vsaj del primanjkljaja nadomeščen, nikakor pa se ne bo dosegla povprečna žetev vsega krušnega žita. — Ogrski minister za ljudsko prehrano knez Windischgrätz je odgovoril na vprašanje grofa Tisze, da bo Ogrska dajala žito in druga živila Avstriji samo za sirovine in industrijske produkte in ne za denar. Ogrska se je popolnoma osamosvojila ter nastopa proti Avstriji, kon prot inozemski državi. Dala nam bo živež, če ji bomo mogli preskrbeti sirovine, ki nam itak že na vseh koncih in krajih primanjkujejo, in industrijske produkte. Končno je pripomnil knez Windischgrätz, da bo morala dati Avstrija tudi za ono žito, ki ga dobavlja Ogrska na račun avstrijske kvote armadi, sirovine in industrijske produkte. Armada porabi letno kakih 15 milijonov meterskih stotov žita, od tega pride na avstrijsko polovico 10 milijonov.“

To je torej vsa tista hvalisana pomoč, ki jo imamo pričakovati od strani Madžarov, kateri so ostali vsled doluge naše monarhije v „Avstro-Ogrsko državo“, naši gospodarski poveljniki, če ne celo vpeti. To je sad dualizma, katerega je ustvarila nemška „hrbtenica“ Avstrije, da bi s tem vzdržala železno pest — nadvlado — nad vsemi nenemškimi narodi naše državne polovice. To je uspeh prizadevanja zastopnikov onega naroda, ki hoče po besedah bivšega ministrskega predsednika dr. pl. Seidlerja v Avstriji „samo mirno živeti in se nemoteno razvijati!“ Zares, razcepljenje avstrijske monarhije v dva dela, ter naša gospodarska odvisnost od Madžarov sta jasen dokaz, da hoče „avstrijska hrbtenica“ to oboje doseči na — račun slovanskega telesa. Na podlagi 50-letnih izkušenj pa izjavam avstrijskih hrbteničnikov itak ne pripisujemo drugega pomena kot ga navadno imajo, namreč — nasprotnega in zahrbtnega. Le politični idijoti so druge vere.

Jugoslovanski veleizdajalci.

Italijani so na gorski fronti na jugoslovanskem bojišču dne 13. avgusta z pet pričetli z napadi. Prav posebno suha so bili sovražni napadi v odseku Tonale. Uračilo poročilo pravi o bojih v tem važnem odseku:

„Italijanske Erdele, ki so napredovale severno od ceste v sedla, so omagale že v našem obrambnem ognju s težkimi izgubami. Južno od ceste se je sovražnik posrečilo, da je pridobil po večkratnih brezuspešnih poskusih oporišče na Monticellu, ki so mu ga pa zopet kmalu iztrgali, južni Štajerci 26. strelskega polka.“

Tako je bil generalni Štab bil primoran zopet enkrat v uradnem poročilu pohvaliti „jugoslovanske izdajalce.“ V našem strelskem polku služijo skoro sami Slovenci. In kljub temu, da naši slovenski junaki v najbolj kritičnih trenutkih in na najbolj nevarnih mestih rešijo čast naše armade, bodo jih listi, kakor je „Marburger Zeitung“ itd., imenovali „jugoslovanske izdajalce!“

Ustanovite v Narodnega sveta.

V Ljubljani so se dne 16. in 17. avgusta zbrali zastopniki slovenskih in hrvatskih strank ter zastopniki jugoslovanskih dežel, da ustanovijo novo, veliko skupno organizacijo za obrambo življenjskih in nedotakljivih pravic celokupnega jugoslovanskega naroda. Kot obmejni Slovenci, ki najbolj čutimo potrebo Narodnega sveta, s pristranskim veseljem pozdravljamo one resne rodoljube, ki so zadnje dni preteklega tedna položili v beli Ljubljani temeljni kamen za uspešno in smoteno narodno obrambo. Posebno vzradoščeni smo Slovenci na severni meji, da so se naše vse resne slovenske stranke v lepi slogi in bratški edinosti. Dal Bog, da bi vedno tako ostalo!

V naslednjem podamo kratko poročilo o ustanovitvi Narodnega sveta:

Od strank imenovani člani Narodnega sveta so se zbrali v posvetovalnici mestnega magistrata ljubljanskega. Ob 10. uri otvoril načelnik Jugoslovanskega kluba zborovanje z nagovorom, iz katerega povzemamo:

„V važnem trenutku smo se zbrali. Sedaj tudi tam, kjer so bili dosedaj gluhi in slepi, ko se že na vseh straneh uvideva, da se jugoslovansko vprašanje mora rešiti. Celo oni, ki so dosedaj se najbolj branili priznati, da je rešitev našega vprašanja nujna, iščejo rešitve. To so Nemci in Madžari. Seveda iščejo take rešitve, da bi jim obdržala njih nadvlado, — možnost za nadaljnjo tlačanje. V tem času, ko stopa naše vprašanje v štadij vsestranskega zanimanja, je važno, da se vse one naše politične organizacije, ki so za jedinstvo SHS, zberejo skupaj ter nastopajo enotno. Sedaj je čas, da kažemo svetu notranjo konsolidiranost. Sedaj je pa tudi potreba, da se pripravimo za trenutek, ko se bo nas vprašalo: Povejte natanko, kaj in kako hočete... V to svrhu smo se tu zbrali v Narodni svet, da hranimo to, kar nam je skupno in sveto, da iščemo in se trudimo za to, kar še moramo doseči.“

Nato dr. Korošec pozdravi navzoče zastopnike iz vseh slovenskih pokrajin, odposlance iz Dalmacije in odposlanca iz banovine. Načelnikovega pozdravu južnih bratov se navzoči Slovenci pristrano pridružijo.

Dr. Korošec je nato našel organizacije, ki bodo zastopane v N. S. Te organizacije so: Vseslovenska ljudska stranka, Jugoslovanska demokratska stranka, Jugoslovanska socialnodemokratska stranka, ki sicer ne pošlje svojih delegatov kot člani N. S., a se bo življenja in delovanja N. S. vendar udeleževala. Dalje so poslali v N. S. svoje odposlance tržaško politično društvo „Edinost“, Politično in gospodarsko društvo za Istro, Katoliško politično društvo za Slovence na Koroškem. Dalmacija ne pristopi formalno k našemu N. S., ker bi vsled prevelikih prometnih težkoš dalmatinskim poslancem ne bilo mogoče prihajati k sejam N. S., a stalno bodo prihajali nekateri delegati k posvetovanjem N. S. v Ljubljani in bodo tako vzdrževali zvezo med N. S. v Ljubljani in N. S. v Dalmaciji. Upati je, da bo naš N. S. blagodejno deloval tudi na uraditev razmer na Hrvatskem, kjer se bo, kakor upamo, tudi kmalu našla baza za narodno koncentracijo ter tako za skupni Narodni odbor v Zagrebu. Zelo razveseljuje je, da tudi Bosna, kljub političnemu mrtvilu, ki tamkaj vlada, sodeluje z nami, upati je, da se tudi ta najbolj zaščena zemlja priključi k našemu skupnemu narodnemu življenju.

Nato razvija načelnik dr. Korošec delovni načrt N. S. Najprej bo N. S. moral urediti vsa naša svojih financa. Obratiti bo moral svojo pozornost na narodno gospodarstvo, katerega čakajo v prihodnje največje naloge. Skrbeti bo moral N. S. za javno upravo, zlasti na uradniško vprašanje. Temelito se bo moral baviti z ustavno-upravnimi vprašanji, zlasti pa bo moral zbirati statistični material za naše meje. V ta namen bo treba ustanoviti različne odseke.

Dr. Kramer je nato prečital delovni načrt za N. S. Predsednik je odločil, da se bo razprava delila v dva dela: gospodarski in politični. Nato so govorili in podali izjave: dr. Červar v imenu Političnega in gospodarskega društva za Istro, zastopnik jugoslovanske socialdemokratske stranke Kristan, tajnik Narodnega sveta za Dalmacijo Dujo Mikačič, ki je slovesno povdarjal, da Dalmatinci brezpojno odklanjajo vsako rešitev jugoslovanskega vprašanja — brez Slovencev; prof. Vesenjaki govori o severni meji; urednik Smodej pozdravlja ustanovitev N. S. v imenu koroških, poslanec Škulj pa v imenu kočevskih Slovencev.

Iz Štajerske in Koroške so bili navzoči: dr. i. Benkovič, dr. Verstovšek, J. Vesenjaki, Fr. Smodej, Ivan Kežar, Lovro Petovar, Matej Prosenkar in dr. Franjo Rosina.

Nadaljno poročilo o posvetovanjih Narodnega sveta, Jugoslovanskega kluba in o skupnem posvetovanju slovanskih poslancev priobčimo prihodnjič.

V soboto zvečer se je v Unionovi dvorani vršil slavnostni komers na čast slovanskim gostom. Ozaljšana dvorana je bila nabito polna. Ko so došli poslanci Jugoslovanskega kluba, bratje Hrvati in Srbi ter Čehi in Poljaki, jih je občinstvo sprejelo s takim navdušenjem in s tako frenetičnim, oduševljenim pozdravljanjem, kakoršnega še nismo videli. Navdušenje nepopisno. Dasiravno so bili govorci od policije prepovedani, vendar je občinstvo hotelo slišati besede milih gostov.

Komers je otvoril pevski zbor s pesmijo »Morje Adrijansko...« Nato se je dvignil načelnik Jugoslovanskega kluba in je povdarjal: Prepovedali so nam govoriti, a prepovedano nam ni čitati pisem. Prečita pismo vladike dr. Jegliča, ki pristrano pozdravlja zbrane Jugoslovane, Čeha in Poljake. Nato so še imeli pozdravne govore poslanci: Klofač, minister Glombinski, Stanek, dr. Sunarič, grof Skarbek, Waniek in dr. Rybář.

Občinstvo je prirejalo posameznim govornikom orkanske ovacije. Posebno ni bilo ne konca ne kraja gromovitemu ploskanju, živijo-klicev in in navdušenemu vsklikanju, ko je podpredsed. bosanskega sabora dr. Joso Sunarič slovesno zaklical: Bosna i Hercegovina će in mora bit v Jugoslaviji! Srbi i Hrvati dajemo za Slovence če treba zadnjo kapljo krvi. Ni je sile na svetu, ki bi ločila Slovence od ostalih Jugoslovancev. Slovesnost je trajala do 11. ure.

Važna posvetovanja v nemškem glavnem stanu.

V nemškem velikem glavnem stanu so se pričela te dni izredno važna posvetovanja, ki bodo morda vsaj nekoliko razbistrila sedanje viharo mednarodno ozračje. V nemškem glavnem stanu se nahajajo sedaj poleg obeh zveznih vladarjev in bolgarskega kraljeviča Borisa tudi vsi vodilni državni osrednjih vlasti in več odličnih generalov. Politični in vojaški dogodki zadnjih tednov so tako velikega pomena, da je postala izmena misli nujno potrebna. Kühmannovo načelo, da svetovnega miru ne bo mogoče izsiliti le z orožjem, ampak da so potrebna tudi diplomatska pogajanja, je dobilo v zadnjih dveh Fochovih ofenzivah proti nemškim armadam najmočnejšo zaslombo in oporo v Nemčiji in zdi se, da bo to načelo, katerega prva žrtev je postal Kühmann sam, prav v kratkem popolnoma zmagalo tudi v dosedanjih a-

nekisijonističnih krogih nemške Vaterlandspartei. Pa ne samo dogodki na zapadu, še bolj sili osrednje velesile k previdnosti grozeči prevrat v Rusiji, ki zamore čez noč raztrgati s tolikim trudom skrpucani brestovski mir. V Rusiji so se izvršile v zadnjem času izredno važne politične izpremembe. Stranka, ki je sklenila z osrednjim velesilama mir v Brestu, naglo propada. Njena slabost se je pokazala že tedaj, ko je bil umorjen bivši car, še bolj pa se kaže v sedanjem boju s socijalnimi revolucionarji levega krila, ki postajajo dan za dnem mogočnejša stranka v Rusiji. Umor poslanika Mirbacha in maršala Eichhorna, beg Helfferichja in za njim tudi beg Lenina in Trockega iz vročih moskovskih tal, so najboljši napovedovalci grozeče težke nevihte. Naravno, da je v očigled takemu položaju na zapadu in vzhodu postala politična, gospodarska in vojaška skupnost za osrednji velesili še bolj potrebna kakor kedaj poprej. Ogromne sovražne sile na zapadu so zbrane sedaj pod enotnim in kakor se zdi tudi jako spretnim vodstvom, na vzhodu, četudi še v veliki daljavi, se pojavljajo obrisi nove fronte in zato morate tudi naši osrednji velevlasti storiti vse, da ne boste morda iznenadeni.

Na bojiščih.

Na italijanskem bojišču razven hudih artilerijskih bojov nobenih važnejših dogodkov. Iz premikanja čet je sklepati, da se Italijani pripravljajo na novo ofenzivo.

Na francoskem bojišču skrajno srditi boji vzhodno in južnovzhodno od Amiens in vzhodno od mesta Montdidier istotako na severnem bregu reke Aisne, kjer se je Francozom severno od mesta Autriches posrečilo doseči nekaj uspehov in vdreti v prednje nemške postojanke. Pri Frapellesu v Vogezih so se Nemci umaknili.

Nemške izgube.

Angleško uradno poročilo z dne 13. avgusta zvečer pravi: 1. francoska in 4. angleška armada sta od dne 8. avgusta sem vjeli nad 20.000 mož, med njimi 800 častnikov, vstevši 8 polkovnih poveljnikov, ter vplenili 600 topov, med njimi mnogo težkih, več tisoč strojnih pušk, številne možnarje za jarke in med vojnim materijalom tri polne železniške vlake z obleko in drugim vojnim materijalom.

Angleži pred mestom Baku.

Angleške čete, ki prodirajo od Bagdada proti Kaspiškemu morju, so se tam vkrcale na parnik, ki jih je prepeljal pred mesto Baku (na zahodnem bregu Kaspiškega morja) na pomoč ruski posadki. Turki (10.000 mož) namreč napadajo mesto, ki je bilo v nevarnosti, da ga vzamejo. Artilerije nimajo ne Turki in ne četverosporazumove čete.

V Nemčiji se ne sme pisati o miru.

Nemško generalno poveljstvo je prepovedalo širiti spise profesorja dr. Metzgerja o miru. Cela vrsta knjig, ki so se smele dosedaj nemoteno širiti, je naenkrat zapadla strogi vojaški cenzuri. Posebno prepoveduje vojaška oblast spise katoliških pisateljev o potrebi miru. Prepovedala je te dni časopis »Die Neue Zeit«, ki se je izrekal za sporazumen mir.

Politične vesti.

Cesarjev rojstni dan v Mariboru. Slavili smo ga različno: Slovenci po svoje in Nemci po svoje. V stolnici je prevzvišeni knezoškoč daroval ob številni asistenci in obilni udeležbi vernikov ob 9. uri slovesno sv. mašo z zahvalno pesmijo. — Slovenske hiše in nekatera javna poslopja so bila okinčana z zastavami. Nemci pa za avstrijskega cesarja niso imeli veliko zastav. V celem Mariboru si lahko na prstih ene roke seštel vse zasebne nemške hiše, ki so razobesile zastave. Še celo župan dr. Schmiderer, ki je nedavno hodil z deputacijo nemčurjev na Dunaj tožariti in denuncirati Slovence, ni imel raz svojih hiš razobesene ne ene zastave. To je tisti dr. Schmiderer, ki ob priliki nemških Volkstagov ali o gođu, oziroma rojstnem dnevu nemškega cesarja Vi jema ali ob obisku pretepajočih se nemških buršev v dolgovoznih oklicih poziva mariborsko meščanstvo, naj okinčajo svoje hiše. In cel Maribor od

šolskih zavodov do slehernega Nemca, vse razobesi zastave. Da za avstrijskega cesarja ti »patrioti« nimajo nobenih zastav. A mi beležimo to za poznejše čase! — Slovenci pa smo proslavili cesarjev rojstni dan še posebej z lepo slavnostjo v Narodnem domu. In kljub temu smo državi »nevarnen element«!

Gospodu Dreflaku. Gospod Dreflak je okrajni šolski nadzornik za mariborski okraj. V tem okra-

ju je tudi nekaj dvojezičnih šol, kakor v Rušah, pri Sv. Lovrencu itd. V teh šolah bi se moralo v nižjih razredih podučevati izključno ali saj po veliki večini v slovenskem jeziku. Pa se to ne godi, marveč se nežne otroške glave mučijo z blaženo nemščino, vsled česar dušni uspeh zelo zaostaja. G. Dreflaku pa še ni dovolj nemščine. Ko je nedavno inspiciral te šole, je samo v 1. razredu dovolil, da se je govorilo slovenski, v 2. in 3. razredu pa ne, marveč je učiteljskemu osebju zabičeval: Več nemščine, več nemščine! G. Dreflaka pa vprašamo: Kaj je za Vas merodajno, ali statut dvojezičnih šol ali pa vsenemška vnema in skrb za ponemčevanje? Ali ste Vi avstrijski nadzornik ali pa nadzornik v službi vsenemške klike in nemškutarske stranke? Če menite, da smo se Slovenci v tej vojni zato tako junaško bojevali za Avstrijo in zato toliko trpeli ter še vedno trpimo, da bi se kot plačilo ponemčevali slovenski otroci, se zelo, zelo motite. O svoji zmoti se bote kmalu prepričali. Preverili se bote, kako odločni smo Slovenci v obrambi svojih pravic zoper vse ponemčevalne nakane. Če Vas dosedajni potek svetovne vojne ni dovolj podučil, da je vsako raznarodovanje, vsako zatiranje narodnih pravic sramota in zločin, Vas pa bo podučila bližnja bodočnost. Toliko za zdaj, sladko ljubeznjivi g. Dreflak!

Gornještajerci o dr. Korošcu. Kako slabo so poučeni naši gornještajerci o naši jugoslovanski ideli, zlasti o dr. Korošču, svedoči sledeča epizoda: Nedavno se je mudil blizu Maribora duhovnik iz G. Štajerske, ki je imel glede jugoslovanske politike posebno čudne nazore. O Jugoslovanih in o dr. Korošču je bil mnenja, da so veleizdajalec, ker hoče razkosati državo. Še le ko je bil primerno poučen o stvarnosti jugoslovanskega vprašanja, je rekel doslovno: „A so, des is wos onderes, des hob i nit gewusst“ (a tako, to je kaj drugega, tega nisem vedel). To so pač sadovi nemških Volkstagov, kjer se ljudstvo zapeljuje in sistematično hujska zoper Slovence.

Napad na Ormož. Schulverein bo ustanovil v jeseni sestrazredno ljudsko šolo za Ormož in okolico. Agitacija za šolo je velika. Opozarjamo starše in rodoljube, da se takoj vržejo odločno na delo zoper nesramne šultereinove nakane. Izdajalec je vsak Slovenec, kdor pošilja svojega otroka v nemško šolo.

Nemščina učni jezik na hrvatskem Primorju. — Hrvatska naučna uprava razglasa, da bo v prihodnjem šolskem letu upeljana nemščina kot učni jezik na vseh višjih ljudskih šolah v hrvatskem Primorju.

Jugoslovanska socijalna demokracija priredi dne 25. avgusta popoldne v Gaberju pri Celju v gostilni Plevčak za Slovenski Štajer deželno konferenco slovenskih sodrugov in sodruginj. Poročajo sodruzi: Sitter, Kopač, Petejan, Čobal, Malovrh in Pečnik. Istočasno se bo vršilo tudi ustanovno zborovanje jugoslovanskega socialnodemokratskega konsumnega društva za Slov. Štajersko s sedežem v Celju.

Slovaki vstajajo. Literarno kulturno življenje med Slovaki je silno oživelo, kakor bi hotelo dohiteti zamude prvih vojnih let. Najaktuelnejša je pač akcija za izdajanje ljudske literature. Ta se je doslej silno zanemarjala, zato pa je tudi politična zavest naroda bila nizka. Madžari so pač za Slovence »skrbeli«, a tako kakor »Štajerci« za Slovence. V nezavednih krajih se bodo spisi zastoj delili iz posebnega velikega fonda, ki ga je ustanovil nek mecen.

Poljaki v Parani, južnoameriški državi (tako piše list »Kraj«), ki je dvakrat tako velika kakor je Kongresna Poljska in je zelo rodovita, štejejo krog 120.000 izmed 450.000 prebivalcev ter imajo 60 odst. zemlje v svoji posesti in so sploh poleg indijsko-portugalskih domačinov, edini kulturno-produktivni element. Skoro povsod imajo poljske šole, društva, razne knjižnice. — Poljski časopisi marljivo razpravljajo o bodočih poljskih gospodarskih odnosajih do Balkana ter pravijo: »Prvi pogoj in trdna podlaga bo, učiti se srbo-hrvatskega, bolgarskega, turškega in grškega jezika. Moramo pa nadalje tudi s svoje strani narodom na Balkanu pokazati, da nam je res mnogo do tega, spoznati njih razmere in probleme. Dokler nas bo vsaka boljševiska ali ameriška spleta bolj zanimala, kakor najvažnejše balkanske reči, tolej nam na Balkanu ne bodo verjeli.«

Maršal Foch, generalisim četverosporazumove armade na zapadnem bojišču, je zvest in veren katoličan. Šolal se je pri jezuitih. Mož je v Franciji in v drugih četverosporazumovih deželah radi svojih velikih zmognosti zelo priljubljen.

Zelje maršala Focha. Pariški listi poročajo, da je pisal francoski maršal Foch, generalisim ententinih armad na francoskem bojišču, pismo domačemu župniku v vasi Ploujeau v Bretanji, v katerem izraža svojo željo, da bi se prav kmalu vrnil v svojo domačijo, kjer bi izrazil svojo zahvalo Bogu v družbi z onimi, ki so se vrnili z bojišč, ter da po izvojevanji zmagi objokuje z njimi slavne mučenike, ki so s svojo krvjo plačali zmago. — Maršal Foch je izgubil v vojni svojega edinega sina in zeta.

Vojna še leta 1919? Italijanski finančni minister Meda je imel dne 14. avgusta v Milanu o vojnem položaju in o vojnih ciljih govor, v katerem je rekel med drugim, da se sedaj nahajajo na italijanskem bojišču tudi angleške, francoske in ameriške čete kot znak solidarnosti ententinih držav. Vsak bi bil vesel, ako bi bil sklenjen mir že v nekaterih mesecih in sicer mir, v katerem bi zmagala dobra pravica Italije. Ako pa bo trajala vojna še leta 1919, bomo čakali z zaupanjem, ker je nova in večja usoda Italije v naročju zgodovine.

Tedenske novice.

Odlikovanje. Preč. o. Polikarp Vaupotič, naš rojak, sedaj prijor usmiljenih bratov v Kandiji, je bil odlikovan s častnim znakom II. razreda Rdečega križa.

Mladinska organizacija. Na praznik Marijinega vnebovzeta je bil velik dekliski shod na Tinskogori pri Zibiki. Obiskan je bil od ogromne ljudske množice. Govorila sta prof. dr. Hohnjec in župnik Fr. Gomilek. Nastopila je tudi cela vrsta deklet z navdušenimi in prelepimi govori. Nekaj nemškutarskih fantalinov in sicer večinoma tisti, ki so jo že nedavno pošteno skupili na shodu Kmetske zveze pri Sv. Emi, je čutilo potrebo, da so tudi na Tinski gori z neumnimi vmes-klici kazali svojo ptujsko-šnopsarsko, nemškutarsko oliko. Pa so dobiti tak odgovor, da se jim je vse smejalo ter so jo nato odkurili kakor z vodo politični kužeki. Ljudje so zopet na lastne oči videli, kakšna podivjana sodrga se zbira v taboru ptujkega »Štajerca.« Za našo mladino je bil shod zelo podučen ter bo gotovo prinesel lepe sadove.

Dramatično društvo v Mariboru priredi dne 1. sept. 1918 društveni izlet k Sv. Arehu na Pohorje ter vabi občinstvo k mnogobrojni udeležbi.

V prid Dijaške kuhinje v Mariboru priredi Čitalnica v Slov. Bistrici dne 25. t. m., ob 4. uri popoldne v hotelu »Avstrija« gledališko predstavo in koncert »Celjskega pevskega društva.« Za prireditve vlada v celem okraju tako izredno zanimanje, da bomo imeli prihodnjo nedeljo v Slov. Bistrici gotovo vsaj tako časten obisk, kakor na zadnji slavnosti.

Pomiloščeni kaznjenci. Naš cesar jo pomiloštil 101 kaznjence; od teh pripadajo na mariborsko moško kaznilnico 4 osebe, na graško 9 in na žensko kaznilnico v Begunjah na Kranjskem (Gor.) 3 osebe.

Kdor zaničuje se sam... V bližini Maribora je prav čuden mrliški ogleda, ki mora seveda svoje mrliške izkaze spisati v blaženi nemščini. Evo vzgledov: Umrl je otrok. O njem zapiše: Keuschlersgattin (žena kočarja). Pred leti je umrl učitelj, v mrliškem zapisku ga je označil kot »Učitelgattin« (žena učitelja), če pa umrje posestnik, potem pa napiše tako: »Bezicergattin« (posestnikova žena). Včasih še pa tudi napiše: Die Verstorbene hat schau über, misli najbrž povedati, da je že pogledal mrliča. Ljudje božji, spametujte se vendar enkrat in ne bodite tako smešni!

Papež za vojne vjetnike. Papež Benedikt XV. je stavil avstrijski vladi predlog, da bi se naj med Avstrijo in Italijo izmenjali taki vojni vjetniki, ki se nahajajo že delj kakor eno leto v avstrijskem, oziroma v italijanskem vjetništvu. Avstro-ogrška vlada je sprejela papežev predlog in ako bo isto storila tudi italijanska vlada, se bo zopet na tisoče vojnih vjetnikov vrnilo v svojo domovino in na tisoče družin bo vnovič slayilo božjo Previdnost, ki je sedajnemu velikemu času primerno posadilo na prestol sv. Petra tako velikega papeža.

Petje in igra v Slov. Bistrici. Celjsko pevsko društvo oriredi v nedeljo, dne 25. t. m., v Slov. Bistrici ob štirih popoldne v tamkajšnji Čitalnici koncert v prid Dijaške kuhinje v Mariboru. Proizvajale se bodo krasne narodne in umetne slovenske pesni, čitalničarji pa bodo tgrali veseloigro »Malomestne Tradicije«, pa še druge prijetnosti so na programu. Naj torej nihče ne zamudi ta dan prihiteti med naše slovenjebistriške Slovence, saj je tudi zveza z vlaki zelo ugodna na obe strani. Slavnost se vrši ob vsakem vremenu.

Tedaj za babice. Na c. kr. šoli za babice v Ljubljani se prične dne 1. oktobra t. l. učni tečaj s slovenskim učnim jezikom. Sprejmejo se ženske, ki se niso prestopile 40. leta svoje starosti in katere, če so še neomežene, so dopolnile 24. leto. Prosilke se morajo do dne 30. septembra osebno zgledati pri ravnateljstvu imenovane šole s potrebnimi dokumenti. Za tečaj je razpisanih tudi sedem ustanov po 103 kron. Prošnje za ustanove do dne 10. septembra pri dotičnem okrajnem glavarstvu.

Bogat tobačni pridelek v Bosni. Letos se bode pridelalo v Bosni in Hercegovini izvanredno veliko tobaka. Ceni se, da se ga bo pridelalo do 60.000 met. stotov, dočim se ga je v preteklem letu pridelalo samo 20.000 met. stotov.

Tobak se ne podraži. Te dni so poročali razni dunajski listi, da se bo zopet podražil tobak. Sedaj pa poročajo iz Dunaja, da so vse take vesti brez vsake podlage in da ne misli na povišanje

tabačnih cen ne avstrijsko in ne ogrsko finančno ministrstvo.

Cene za vžigalice zvišane. Dunajski listi, ki so o podraženju raznih tovarniških izdelkov navadno precej dobro poučeni, poročajo, da je zveza tovarnarjev za izdelovanje vžigalic sklenila, da vnovič zviša cene za vžigalice in sicer bo stala škatljica 10 v. Sedaj si pa prav lahko razložimo, kaj je temu bil vzrok, da že več mesecev ni dobili vžigalic. Tovarnarji in razni veletrgovci so si nakupili velike zaloge vžigalic, katere bodo prodajali sedaj, ko so zvišane cene. Ni dvomiti, da bo sedaj naenkrat zadosti vžigalic!

Dopisi.

Maribor. Včerašnja cesarska slavnost je izpadla nad vsako pričakovanje lepo. Vrt »Narodnega doma« je bil do zadnjega kotička nabit poln. Med izvajanjem pevskih točk se je vtila ploha in hitelo je vse v notranje prostore, kjer je v hipu nastala taka gneča, da se ni bilo mogoče gibati. Kmalu pa se je zvedrilo in vrt je bil ravnotako hitro na novo zaseden, kakor prej izprazen. Predsednik »Dramatičnega društva« je imel patrijiččen govor, v katerem je povdarjal tradicionalno zvestobo Slovencev do vladarske hiše. Po govoru je godba zasvirala cesarsko himno, ki jo je ljudstvo poslušalo stoje in odkritih glav. Na predlog prof. g. Voglarja se je odposlala cesarju udanostna brojavka. Ostale točke programa so se vršile po programu. Prosta zabava je bila prav živahna in je trajala pozno v noč. Vsi udeleženci so ponesli gotovo najboljše spomine iz te slavnosti.

Hoče. Dne 12. avgusta se je poročila g. Neža Fluher zg. dr. Alezijem Greisdorferjem. Obilo sreče! — Dne 11. avgusta je po dolgi in mučni bolezni umrla blaga gospa Iyana Tomažič, gostilničarka v Gornjih Hočah, v 56. letu svoje starosti. Da je bila priljubljena pri ljudeh, je svedočil njen pogreb, katerega so se ljudje udeležili v prav obilnem številu. Blaga gospa naj počiva sladko v naši sredini in svetila ji večna luč!

Jarenina. Dne 25. avg. priredi bralno društvo veliko cesarsko slavnost z govorom, igro, petjem, srečolovom in šalivo pošto. Gostje, ki naj prihitijo od vseh krajev, bodo preskrbljeni tudi z jestvi nami.

Št. Ilj v Slov. gor. Našo cerkev bodo prenovili, posebno oltarje. Delo je prevzel mladi domači umetnik g. kipar Hohnjec iz Celja.

Sv. Barbara v Halozah. Selski vodja g. Ciril Voblič je nabral med tukašnjim kmetiskim prebivalstvom pri zadnjih št. a v omih p. a. l. 219.200 K, kar je dobil na podlagi Najvišjega pooblastila od finančnega ministra priznanje pismo za svoje odlično domoljubno delovanje.

Slov. Bistrica. Na splošno željo in da se ohrani stara bistriška navada, priredi Citalnica na Jernejovo nedeljo, dne 25. avgusta, ob 4. uri popoldne v hotelu »Avstrija« šalivo igro »Malomestne tradicije«. Obišče pa nas tudi »Celjsko pevsko društvo«, ki bo pelo prekrasne narodne in umetne slovenske pesmi. Čisti dobček je namenjen Dijaški kuhinji v Mariboru, ki daje brezplačno hrano ubogim in pridnim slovenskim dijakom. — Rojaki, cela štiri leta je bila lepa dvorana v našem Narodnem domu zaprta, dolga štiri leta smo samo trpeli in se žalostili, torej je pač zadnji čas, da se začnemo tudi mi zbirati in si tu in tam malo oddahnemo od zvokih naših milih domačih slovenskih pesmi. Priidite torej v častnem številu — ker se boste gotovo še bolj zadovoljni vračali, kako: zadnjič. Vsak dan nas je manje, držimo torej mi preostali tem trdnje skupaj.

Slov. Bistrica. O učiteljici Lercher dobivamo od staršev pritožbe, da postaja dan za dnem bolj predrna in širi v šoli med učenkami vsenemški duh oz. ziroma s.... In taka oseba podučuje na slovenski dekliski šoli, ki jo vzdržujejo slovenski davkoplačevalci.

Sv. Marjeta nize Ptuja. V nedeljo, dne 11. avgusta, sta bila poročena kmeti sin Jožef Bezjak iz Male vasi in Nežika Meško iz Gajeve. Na njuni poroki se je nabralo v ozkem krogu 200 K za slovensko šolo v Mariboru. Narodnemu paru mnogo srečnih let!

Sv. Lovrenc nad Mariborom. Dne 11. t. m. napovedanega podučnega shoda naše Dekliške Zveze se je udeležilo nepričakovano mnogo občinstva. Posebno nas je razveselil obisk profesorja dr. Slaviča, in da so se puščavska in ruska dekleta tako mnogoštevilno odzvala našemu povabilu, nas je naravnost veselo presnetilo. Vse je z navdušenostjo in z največjim zanimanjem sledilo izvajanjem našega odličnega organizatorja profesorja dr. Hohnjeca iz Maribora. Potem je sledil občni zbor in se je izvolil sledeči odbor: predsednica Marija Zink, podpredsednica Mar. Pečovnik, tajnica in knjižničarka Marija Hrastnik in blagajničarka Alojzija Šiker. Odbornice: za Kumen Rozina Wanez in Ana Peitler, za Recenjak Matilda Leitler, za Rdeči breg Frančeka Pavlič in Ivana Krecenbaher, za Lehen Marija Planišič in za Puščavo Marija Brezonelli. Mladina, oklepaj se naših načel in navdušuj se mesebojno za zvišane narodne cilje!

Hošnica pri Slov. Bistrici. Dne 1. avgusta ob 6. uri zvečer smo imeli pri nas hudo neurje z velikim viharjem in grozno točo, ki je popolnoma uničila naša rodovitna polja in vinograde. Toča je padla kot srednje debele kokoške jajce in je šla nad pol

ure ter tako uničila vse vinograde, koruzo sadje itd. sploh vse, kar se je nahajalo zunaj. Država pa zahteva od nas tako veliko množino žita (1200 kg). Kako pa naj damo, če druge ne bomo imeli za jesti?!? Kajti koruzo in fižol je tako stolklo, da po celi občini obojega 100 kg ne bomo dobili. Dne 1. avgusta je toča zopet pobila laporsko župnijo. Šla je v smeri od Slov. Bistrice oreko Videža, Križnega vrha, Laporia in Hošnice, kjer je naredila tudi največjo škodo. Pobila je vse v vinogradih in na poljih. Škoda se ne da preceniti.

Sv. Martin pri Slovenjgradcu. V nedeljo, dne 25. avg. je na Homcu prireditel izobraževalne organizacije. Pri poznem sv. opraviu ima mladinsko pridigo prof. dr. Hohnjec iz Maribora. Popoldne po večernicah pa je prireditel našega izobraževalnega društva s podučnim govorom dr. Hohnjeca in raznimi drugimi točkami! Pridite!

Ponikva ob juž. žel. Ciril-Metodova podružnica na Ponikvi ob južni žel. opozarja še enkrat na svojo prireditev dne 25. avg. 1918. Posebna vabila se ne razpošiljajo. Prav posebno pa so vabljeni vsi oni, ki so študirali in jim je tekla slov. zibelka po ponkovskih planinah in dolinah. Kakor se čuje, se bo namreč ob tej priliki razpravljalo tudi o nadaljnjem delovanju za Slomškovo ustanovo. Na gotovo svidenje toraj na domači ponkovski grudi! Odber.

Teharje. Dne 30. julija je umrla v cvetju svojih let kongreganistinja Anica Klinej. Kruta jetika je utrgala nedolžno cvetko. Kako je bila priljubljena, je pokazal njen pogreb. Svetila rajni večna nebeška luč!

Dobrlavas. Kako so delali. Pri nas se je bil čas naselil gostilničar Matija Brugger, mož-Nemec, in nemškonacionalnega mišljenja, delal z Slovenci udobne kšelte in od njih dobro živel. Pridobil si je i precej velik upliv potom varuhštev. C. kr. sodnija v Dobrlavah je v smislu Südmärke postavila Bruggerja povsod za varuha čez slovenske kmetije in tako ima odločevati privandranec tuje narodnosti o usodi slovenskih kmetij in njih posestnikov, pa tudi o usodi občine, kajti pri vseh varuhštvih ima on volilno pravico. Ali to ni sramota za slovenske kmete-domačine in največja žalitev, kakor da bi oni ne bili več zmogni in nemara še premalo poštene, opravljati pri svojem sosedu službo varuhštva! Na enak način si je tudi učitelj Roberer znal pridobiti velik upliv v občini. Kmalu nato, ko je privandral nemški učitelj, priženil se je na slovensko posestvo in hiša in družina je postala nemška. Po njegovem vodstvu igrala sta Schulverein in Südmärke največjo ulogo in kar ni pokvaril prvi v šoli, oškodovala je slednja pri odraslih. Seveda pomagajo sta imela Brugger in Roberer zadosti v naših nezavednežih in najznačajnejših in na ta način postala je Dobrlavas tako nemška, ne pa občina. Ta pa ima po večini slovenski zastop in bo svojčas biser Jugoslavije.

Triumfalni pohod v Št. Janž

Št. Janž na Dolenjskem, 18. avg.

Jugoslavija, posebno pa Slovenija še takega triumfalnega pohoda, kakoršen je bil danes ob priliki odkritja Krekove spominske plošče v Št. Janžu, ni videla. Slavje je bilo od svojega začetka do konca iskren izraz velike navdušenosti, ki vlada v vseh jugoslovanskih pokrajinah za našo svobodo, za uresničenje velike Krekove ideje — za Jugoslavijo. In enako veličastno in sijajno se je ta dan pojavila vroča, iskrena in bratska vzajemnost med Jugoslovani, Čehi in Poljaki. Slavnosti so se namreč poleg številnih slovenskih, hrvatskih in srbskih voditeljev udeležili i odlični voditelji češkega in poljskega naroda: Predsednik Češkega Svaza s tovariši ter Poljaki: minister Glombinski, grof Skarbek in prof. Moraczewski.

Posebne vlake iz Ljubljane nam niso dovolili, ker so rabili železniške vozeve za spravljanje 2 stotnih honvedov in 4 strojnih pušk na fronto v Št. Janžu.

Iz Ljubljane smo se odpeljali krog 8. ure zjutraj. Ob celi progi od Ljubljane do Št. Janža so bile posamezne hiše, vasi in trgi, cerkve in gradiči, drogi in drevesa okinčana z zastavami in cvetjem. Na postajah so nas pozdravljale ogromne množice ljudstva, vršili so se navdušeni pozdravni govori, ljudstvo je mahalo z zastavami, s klobuki in robci, metalo cvetice in šopke na vlak in uduševljeno pozdravljalo posebno brate Čeha in Poljake. Gostoljubni Dolenci so nas na postajah po staroslovenski navadi pogostili z vinom in jedili.

V Trebnjem je pesnik Neubauer pripeljal krdelo belooblečenih deklic in dečkov, ki so pevali »Hej Slovenci!« in klicali »živijo čehi,

živijo Poljaki!« Pesnik sam pa je pozdravil goste s pesniškimi besedami:

Prihajate k nam od povsod,
slavit moža, ki večno spava.
Nad grobom pa žari mu slava
in rod njegov praznuje god
življenja in vstajenja
iz robskega trpljenja.
Ker On se več ne prebudi,
pa narodu bodite vi
borilci in buditelji,
vodniki in učitelji,
da narod neha biti sluga,
da bo pogumen in krepak!
Pozdravljen Čeh nam in Poljak,
pozdravljeni sinovi juga!
Vaš pot naj bo triumpf idej,
ki pot nam kažejo naprej,
do lepše sreče in prostosti!
Pozdravljeni nam mili gosti!

Dohod na postajo Št. Janž je bil slikovit. Čakalo nas je kakih 5 do 6 tisoč ljudi. Po pozdravi je majhno dekletce ponudilo slovenskim gostom v znak slovenskega gostoljubja kruha in soli. Na to smo se ob zvoku godbe in narodnih himen odpeljali na okinčanih vozovih. Bilo jih je okoli 80 — v Št. Janžu. Pripravljeni stotniji honvedov z 2 strojnima puškama ni imela nobenega posla.

Vsled zamude na železnici smo dospeli na hrib Št. Janža še le ob 1/2 3. uri. Ves hrib je bil podoben velikemu mravljišču. Mirno lahko rečemo, da je bilo ljudstva okoli 15.000. Vsa vas je bila v zastavah, cvetju in zelenju. Mogočni mlaji (nad 100) in staroloki s pomembnimi napisi so nas pozdravljali. Sprejem je bil nad vse prisrčen. Po pozdravih se je darovala za došle goste sv. maša. Po maši pa je stopil na oder pred hišo smrti dr. Kreka njegov zvesti prijatelj župnik Bajec. Njegove besede, ko ram je slikal belo v cilje velikega pokojnika, so bile sprejete v viharjih navdušenja. Nato se je nad robo, kjer je umrl dr. Krek, odkrila spominska plošča. Občinski zastop domače občine je prevzel varstvo plošče. Nato so pozdravili zbrano jugoslovansko ljudstvo Stanek Glombinski, Sedlak, dr. Korošec in drugi. Na to se je vršil banket, na veselicnem prostoru pa se je začela prava velika jugoslovanska narodna slavnost. Vrstili so se pozdravi za pozdravom, petje in godba. Vladal je vzoren in mir, poslani Nemci in Madžari so žalostno glenali, ki niso mogli rabiti staojnic. Bili smo priča, kako je naše ljudstvo prirejšo bratom Čehom, Hrvatom, Poljakom in Srbom prisrčne ovacije, ki povedo več kot vse drugo. Tako odkrito prijateljstvo je vladalo med nami, tako prisrčno so bili naši severni in južni bratje sprejeti, da so bili do solz ganjeni. Žal, da nam manjka prestora, da bi mogli danes obširneje poročati, kako sijajno, nepopisno lepo in svečano se je vršilo slavje, ki je posvečeno nesmrtnemu našemu očetu, prvemu graditelju Jugoslavije dr. Janezu Ev. Kreku!

Nesmrtna mu slava!

Razne novice.

Jugoslavija Jugoslovonom. Pod tem naslovom je izšla knjižica, ki razpravlja na poljuden in prirosten način o bistvu in pomenu jugoslovanskega vprašanja. Knjižica obsega statistične podatke o številu Jugoslovancev, o velikosti jugoslovanske zemlje, prinaša kratke zgodovinske podatke, opisuje položaj, v katerem se nahajajo danes jugoslovani in vzroke, ki so dovedli do majniške deklaracije. Knjižica zaključuje z besedami nek. dr. Kreka: »Vi vsi, ki ste seme jugoslovanskega naroda, mislite le eno: Kako boste združeni vse svoje zmožnosti, vso svojo ljubezen in vse svoje srce posvečevali naši jugoslovanski državi za njen precvet in blagostanje!« Knjižica se prodaja v tiskarni sv. Cirila v Mariboru. Cena s poštnino vred 50 v.

Četrtil. K so nabrali v Zagrebu na »Narodni blagdan« (god sv. Cirila in Metoda) za siromašne jugoslovanske otroke. Del tega zneska so poklonili šolskim družbam, ostanek pa se porabi za nabavo obutve in obleke jugoslovanskim otrokom za prihodnjo zimo.

Milijon Hr nagrade so dobili italijanski mornarji onega italijanskega podmorskega čolna, ki je potopil pred kratkim v Jadranskem morju našo vojno ladjo »Szent Istvan«.